

Un număr vechi 1 leu

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei
Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6
Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ:

Tribunalul județului Brăila, secția II: *Sevastița Râmnicănu personal și ca tutrice a minorului său fiu Toma cu Moștenitorii defunctului Toma Petcu*, cu o observație de d. D. Alexandresco.

Tribunalul județului Neamțu: *Marghioala G. V. Rață cu Al. V. Ilie Rusu și Marghioala St. Simion.*

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

TRIBUNALUL JUDEȚULUI BRĂILA, Secția II

Audiența de la 18 Maiu 1901

Președenția D-lui G. V. BUZDUGAN, Președinte
Sevastița Râmnicănu personal și ca tutrice a minorului său fiu Toma cu Moștenitorii defunctului Toma Petcu

Sentința civilă No. 168/901

Testamente.— Legat.— Legatar.— Cum trebuie desemnat legatarul.— Dacă trebuie desemnat cu certitudine.— Dacă se poate lega unei persoane incerte.— Simpla omisiune a numelui legatarului.— Arătarea legatarului în mod obscur sau echivoc.— Dacă judecătorii pot recurge, în asemenea cas, la elemente exterioare testamentului, spre a decide cu siguranță cine este legatarul.— (Art. 803, 808, 809, 810, 891, 895 și 899 din Codul civil).

Testamente.— Legat.— Legatar.— Condiții puse legatarului d'a nu înstrăina imobilul legat și d'a nu se căsători.— Dacă aceste condiții ilicite anulează liberalitatea sa se consideră ca nescrise.— Diferința între Codul civil român și cel frances.— (Art. 475 și urm.; 1008, 1247 și 1248 Codul civil român; art. 900 Codul civil frances).

1) *In principiu, desemnarea cu precisiune a eredului său legatarului este o condițiune esențială pentru validitatea testamentului, căci de și legea nu spune că persoanele incerte nu sunt capabile a primi un legat, totuși legatul fiind o liberalitate, o speță de donație, urmează că precum o donație nu poate exista fără donatar bine determinat, tot ast-fel și un legat nu poate avea ființă pe câtă vreme beneficiarul nu este indicat cu certitudine. Afară de aceasta, prin instituirea, ca legatari, a unor persoane incerte, s'ar eluda cu ușurință prescripțiile legii relative la dispozițiile prohibite, precum și acele privitoare la persoanele necapabile d'a primi liberalități, ceea ce nu se poate admite.*

Simpla omisiune însă a numelui nu face ca legatul

să fie nul, când e vădit că testatorul a avut intențiunea de a gratifica persoana pe care a desemnat-o în mod obscur sau echivoc, și când din termenii testamentului se poate decide cu siguranță cine este legatarul, și în acest scop, judecata poate recurge,—in mod accesoriu— și la elemente exterioare testamentului, căci de și testamentul este un act solemn, care nu poate avea existența legală dacă voința defunctului n'a fost exprimată în formele prevăzute de lege, cu toate acestea, de câte ori o dispoziție testamentară satisface condițiile de formă și este numai întunecoasă sau îndoelnică, judecătorii sunt autorizați să interprete voința testatorului și să coroboreze, prin probe externe, dovezile ce rezultă din însăși substanța testamentului, nu spre a cere saii modifica dispozițiile ce el coprinde, ci pentru a le lămuri și explica în scopul de a le da efectul dorit de testator.

2) *Condițiile puse legatarului de către testator d'a nu înstrăina bunul legat și d'a nu se căsători căci de se va căsători va perde legatul pentru tot-de-una, fiind contrariu ordinii publice, și bunelor moravuri, sunt ilicite, și asemenea condiții, după Codul civil român, anulează liberalitatea, legatul, cu deosebire de Codul civil frances unde asemenea condiții, după art. 900, nu anulează liberalitatea, ci se consideră, condițiile, ca nescrise.*

Această teorie admisă de Codul civil român, ca doctrină juridică, și care nu a voit a reproduce dispozițiile art. 900 din Codul civil frances, este cu totul conformă principiilor generale de interpretare și se explică ușor în rațiune, pe motivul că în ori ce act juridic, condiția sub care este el întocmit, constituie unul din elementele actului cu care formează un tot indivisibil și de care, în principiu, nu poate fi despărțită, fără a se scinda voința omului, ce i-a dat naștere și a cărui expresiune este. Pentru aceasta în Codul civil român, în lipsa excepției formale din art. 900 din Codul civil frances, nu este admisibil a se anula dintr'o dispoziție testamentară condiția ilicită saii contrariu bunelor moravuri și a se menține restul dispoziției, care în acest caz devine mai favorabilă pentru persoana gratificată, căci prin aceasta nu se mai execută voința întregă a testatorului, ci o voință străină ce i s'a substituit și a scindat textul testamentului său.

S'a ascultat: d-l avocat Saita din partea reclamantei Sevastița Râmnicănu în desvoltarea motivelor acțiunii sale;

Pe d-l avocat I. Negulescu, din partea intimatelor Irina Negulescu, și

Pe d-l avocat I. I. Berceanu din partea intimatelor Eufrosina Petcu și Aurelia Pană în combateri.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată de Sevasțița Râmnicianu personal și ca tutrice a minorului său fiu Toma, contra moștenitorilor defunctului Toma Petcu și anume: Ion I. Petcu, George I. Petcu, Toma I. Petcu, Traian I. Petcu, Octavian I. Petcu, Maria Budeanu, Irina Negulescu, Eufrosina I. Petcu și Aurelia Pană, pentru a fi obligați să-i predea posesiunea imobilului din București, str. Lipscani 27, lăsat ei și fiului său de defunctul Toma Petcu, prin testamentul său olograf din 10 Noembrie 1891 și în același timp să mai fie obligați pârâții și la restituirea fructelor menționatului imobil, de la deschiderea succesiunii, plus dobânzii și cheltueli de judecată, și a se acorda execuția provisorie a sentinței;

Având în vedere că, din desbateri și actele prezentate de părți rezultă că Toma Petcu încetând din viață la 28 Ianuarie 1896, a instituit legatar universal asupra averii sale, pe fratele său Ion I. Petcu, care, în anul 1897, încetând și dânsul din viață, drepturile sale de erede testamentar al defunctului Toma Petcu au fost transmise copiilor săi, pârâții de astăzi; că toți aceștia au cerut tribunalului trimiterea lor în posesiunea în-tregei averi rămase pe urma defunctului T. Petcu, și tribunalul le-a admis cererea prin sentința No. 407 din 6 Maiu 1897, rămasă definitivă; că în această calitate de moștenitori universali trimiși în posesiune și în lipsă de erezi rezervatari, pârâții au fost chemați în judecată de reclamantă personal și ca tutrice a minorului său fiu Toma, spre a i se transmite — în conformitate cu dispozițiunile art. 891, 895 și 899 C. civ. — posesiunea legatului testat în favoarea lor de defunctul Toma Petcu; că, în ședința de la 15 Iunie 1900, șease dintre pârâți și anume: Ion I. Petcu, George I. Petcu, Toma I. Petcu, Traian I. Petcu, Maria Budeanu și Octavian I. Petcu au recunoscut reclamantei și fiului său minor, dreptul în plină și exclusivă proprietate asupra legatului prevăzut în testamentul defunctului Toma Petcu la No. 14, adică asupra imobilului din București, str. Lipscani, care face obiectul aceluși legat, așa că, astăzi instanța a rămas angajată numai față de pârâtele Irina Negulescu, Aurelia Pană și Eufrosina I. Petcu;

Având în vedere că, în susținerea cererei sale, reclamanta a invocat testamentul olograf al def. Toma Petcu, cu data de 10 Noembrie 1891, prin care acesta la art. 14 dispune «las servitoarei și copilului său, e-carețul meu din București, str. Lipscani, în care locuiesc astăzi a se folosi de venitul lui în toată viața lor; iar de fondul lui nici odată să nu aibă dreptul a se atinge sau a-l vinde, și în cas de a se mărita, va pierde acest venit pentru tot-d'una și va trece la nepoții mei partea bărbătească de la fratele meu Ion T. Petcu»;

Având în vedere că, reclamanta pentru a dovedi, că persoanele gratificate prin menționata dispozițiune, nu sunt altele de cât ea și fiul său, a invocat mai întâi împrejurarea că testatorul spune că lasă servitoarei și fiului ei imobilul din strada Lipscani, unde locuiesc; iar din procesul verbal dresat cu ocaziunea inventarierei se constată că ea a fost găsită locuind în acel imobil; Că, tot în acest sens, reclamanta exhibă o serie de scri-

sori și telegrame adresate ei în diferite timpuri de defuncții Toma și Ion Petcu, tot la imobilul din strada Lipscani, și în fine, recunoașterea sa de legatară asupra aceluși imobil atât de către Ion Petcu, legatarul universal instituit de fratele său Toma Petcu, cât și de cei mai mulți dintre pârâți, în cursul acestei instanțe;

Având în vedere că, pârâtele opun nulitatea legatului pretins de reclamantă, pe motivul că el este lăsat unor persoane necerte și legea oprește de a se lua elemente, în afară de testament, pentru determinarea individualității acelor persoane;

Considerând că, în principiu, desemnarea cu precizie a eredelui său legatarului este o condițiune esențială pentru validitatea testamentului; căci deși legea nu spune că persoanele incerte nu sunt capabile a primi un legat, totuși legatul fiind o liberalitate, o specie de donațiune, urmează că, precum o donațiune nu poate exista fără donatar bine determinat, tot astfel și un legat nu poate avea ființă pe câtă vreme beneficiarul nu este indicat cu certitudine; că, deosebit de aceasta prin instituirea, ca legatari a unor persoane incerte, s'ar eluda cu ușurință prescripțiunile legii relative la dispozițiunile prohibite (art. 803 C. civil), precum și acele privitoare la persoanele necapabile de a primi liberalități (art. 808, 809, 810 C. civil), ceea ce nu se poate admite;

Considerând însă, că simpla omisiune a numelui, nu face ca legatul să fie nul, când e vădit că testatorul a avut intențiunea de a gratifica persoana pe care a desemnat-o în mod obscur sau echivoc, și când din termenii testamentului se poate decide cu siguranță cine este legatarul; Că, în acest scop, nimic nu se opune de a recurge — în mod accesoriu — și la elemente exterioare testamentului, căci deși testamentul este un act solemn, care nu poate avea existența legală, dacă voința defunctului n'a fost exprimată în formele prevăzute de lege, cu toate acestea, de câte ori o dispoziție testamentară satisface condițiunile de formă și este numai întunecoasă sau îndoelnică, judecătorii sunt autorizați să interprete voința testatorului și să coroboreze prin probe externe dovezile ce rezultă din însăși substanța testamentului, nu spre a crea sau modifica dispozițiunile, ce el coprinde, ci pentru a le lămurii și explica, în scopul de a le da efectul dorit de testator;

Considerând că, în specie, este adevărat că defunctul Toma Petcu nu arată numele servitoarei, pe care voește a o gratifica prin art. 14 din testamentul său, dar dânsul indică calea spre a se putea ușor stabili cine este legatarul, când zice că, lasă servitoarei și copilului său casele din București, unde locuiesc astăzi; că ultimele cuvinte «unde locuiesc astăzi», nu trebuiesc interpretate în sensul că testatoarele s'ar fi referit la persoana sa, căci câtă a se ține seamă de împrejurarea că, testamentul este făcut la Braila, — după cum se prevede într'ânsul, — aici unde testatoarele și-a avut domiciliul și unde s'a deschis succesiunea, așa că atunci când spune că lasă servitoarei și copilului său casa din București, unde locuiesc astăzi, de sigur s'a referit la persoana acestora, înțelegând a zice, că le lasă casa unde locuiesc ei, — căci dânsul se găsea în acel moment la

Brăila iar nu la București, și prin urmare nu putea să vorbească de casa unde locuia el în acel moment ; Că această interpretare se confirmă prin faptul că, în casa din București prevăzută la art. 14 din testament, cu mult înainte de facerea testamentului, și chiar și acum, locuiește în adevăr o femeie cu copilul ei, care nu'î alta de cât reclamanta de azi, fapt necontestat de părâte și dovedit prin o serie de telegrame și scrisori adresate ei tot acolo, în diferite timpuri, de defuncții Toma și Ion Petcu ; Că, nu numai că, n'a fost vorba de vre-o altă femeie, care să fi locuit casa în cestiune și să fi pretins că i s'a testat ei, dar că în adevăr reclamanta și copilul său sunt persoanele pe care testatoarele a voit să le gratifice prin legatul de la art. 14, aceasta rezultă și din împrejurarea că copilul reclamantei se găsește înscris în liceul Sf. Gheorghe din București cu numele de Toma Petcu Râmniceanu, încă din timpul când Toma Petcu era în viață, — lucru ce se dovedeste din mai multe chitanțe și buletine săptămânale eliberate de Direcțiunea acelei școli și prezentate de reclamantă în instanță ; Că această împrejurare e în perfectă legătură și nu face de cât a explica faptul, ce însuși testatoarele lasă a se vedea, acela că servitoarea de la art. 14, era în realitate o femeie, cu care dânsul trăia, având și un copil cu ea, căci caracteriză situațiunea acestia prin corespondența ce întreține cu dânsa, — corespondență prezentată de reclamantă, — prin importanța legatului ce'î testează nu numai ei, dar și *copilului*. — față cu valoarea neînsemnată a legatelor lăsate altor servitori, — și apoi prin chiar condițiunea ce-i impune de a perde legatul în cas de a se mărita ; că în fine, în favoarea reclamantei mai vine și recunoașterea sa și a copilului său, ca legatari de către defunctul I. Petcu, legatarul universal al lui Toma Petcu și autorul părâtelor, ceea ce rezultă atât din faptul că i-a tolerat a rămâne în casa prevăzută la art. 14, unde se găseau în momentul morții lui Toma Petcu, precum și din cărțile postale cu datele de 1 Septembrie 1896, 28 Decembrie 1896 și 13 Ianuarie 1897, prin care I. Petcu, scriind reclamantei în București, se interesează de plata școalei copilului Toma comunicându-i că a însărcinat pe un domn Stănescu să-i numere 450 lei în acel scop, și în același timp îi arată în ce condițiuni a închiriat prăvălia casei de la art. 14 din testament, unde locuia dânsa, ceea-ce evident nu se poate explica de cât prin recunoașterea tacită, că legatul în cestiune este lăsat reclamantei și copilului său, și în *această privință* recunoașterea sa este opozabilă părâtelor, care figurează în instanță cu drepturile defunctului I. Petcu ; Că prin urmare, din toate acestea stabilindu-se pe deplin că, legatarii de la art. 14 din testament sunt reclamanta și fiul său, susținerea părâtelor că legatul ar fi lăsat unor persoane incerte și ca atare ar fi nul, rămâne nefondată ;

Având în vedere că, părâtele opun încă nulitatea legatului cerut de reclamantă pe motivul că, ar cuprinde două condițiuni ilicite, aceea a inalienabilității imobilului testat și aceea că legatara să nu se poată căsători ;

Considerând că, în principiu, condiția de inalienabilitate, având de rezultat de a scoate din comerț bu-

nul testat, ea este contrară legii fundamentale a economiei politice, care, în interesul bogăției publice, cere libera circulațiune a bunurilor ; Că, de aceea legiuitorul a privit în mod defavorabil și a interzis substituțiunile fideicomisare, de oare-ce ele împedică pe actualul posesor de a dispune de bunul testat, și tot din punctul de vedere al interesului general prohibă ca un imobil să poată deveni dotal, adică inalienabil, în timpul căsătoriei, dacă principiul dotalității nu se găsește înscris în contractul de căsătorie (art. 1247 C. civil) ;

Că, clauza de neînstreinare este contrară ordinei publice și pentru motivul că răstrânge capacitatea persoanelor, de a dispune în mod liber de bunurile lor, ceea-ce singură legea e în drept a face, și aceasta în mod excepțional (art. 475 și următorii și 1248 C. civ.) ;

Considerând că, în ce privește condițiunea de a nu se căsători, ea este iarăși contrarie ordinei publice, căci atinge libertatea și dreptul natural de a se căsători, punând pe legatar între înclinațiunile sale și interesul său, ceea-ce este imoral și constituie o pedică pentru libertate și un pericol pentru moravurile sale ;

Considerând că, în specie, după cum s'a arătat, defunctul Toma Petcu lasă reclamantei și fiului său o casă a sa din București «spre a se folosi de venitul ei în toată viața lor, iar de fondul ei nici odată să nu aibă dreptul de a se atinge sau a'l vinde, și în cas când legatara s'ar mărita să peardă acest venit pentru tot-d'a-una, urmând a trece la nepoții săi, partea bărbătească de la fratele său Ion T. Petcu».

Că, din analiza acestei dispozițiuni rezultă că, testatorul a lăsat legatarilor de la art. 14, nu numai usufructul, dar și nuda proprietate a imobilului testat în favoarea lor, impunându-le însă condițiunea de neînstreinare a nudei proprietăți ; Că, cu privire la cestiunea de a nu se căsători, de și testatorul nu subordonează în mod formal validitatea legatului acestei condițiuni, totuși sancțiunea ce prevede că, în cas când legatara se va căsători, va perde legatul pentru tot-d'a-una, implică în sine în mod vădit condițiunea de a nu se căsători ; Că, în adevăr, pentru a vedea dacă o dispozițiune testamentară cuprinde o asemenea condițiune ilicită, nu trebuie a se lua prea mult în seamă termenii testamentului, ci mai ales *efectul ce poate exercita asupra legatarului dispoziția testamentară*, și din moment ce ea jenează libertatea legatarului, urmează a o considera ca ilicită ; Că, în specie, nu poate fi îndoială că condiția impusă legatarei, de a perde legatul în cas de a se căsători, este ilicită, căci, îi atinge libertatea și o forțează de a nu se căsători, spre a nu perde un legat de o valoare însemnată față de starea în care se găsește ;

Considerând că, stabilit fiind că condițiile de inalienabilitate și de a nu se căsători, sunt contrare ordinei publice, precum și faptul că legatul cerut de reclamantă este subordonat unor asemenea condițiuni, urmează a examina, care e efectul, ce ele pot produce dacă adică trebuie să le privim ca nescrise, sau trebuie a se decide că legatul însăși este nul ;

Considerând că în Codul frances există art. 900 după care, — prin derogățiune de la regula admisă în con-

vențiunii (art. 1008 Cod civil),—«Orî-ce condițiune imposibilă, contrarie legilor sau bunelor moravuri, făcând parte dintr'o donațiune sau testament, nu anulează liberalitatea, ci se consideră numai ca nescrisă» ;

Considerând că, această dispozițiune dictată de ideile revoluției, contra acelor care nu recunoșteau noua organizare a statului, a fost—cu drept cuvânt—criticată de către întreaga doctrină și privită ca o estensiune neinteligentă a principiilor din dreptul roman, pentru motivul că, în timpii moderni, nu numai că nu e o desonoare de a muri fără testament, dar testamentul nici nu se bucură de favoarea legiuitorului prin faptul că-i impune multe formalități sub pedeapsă de nulitate, și constituie o excepțiune, față cu succesiunea ab intestat, care e mai conformă cu natura lucrurilor și interesele societății și e considerată ca regula dreptului comun ;

Că, legiuitorul nostru, ținând seamă de criticile doctrinei franceze, și admitând sistemul preconizat de ea, pe de o parte a eliminat din Codul nostru art. 900 ; iar pe de altă parte, a complectat art. 5 din C. civil, adăogând că «nu numai prin convențiunii, dar și prin dispozițiuni particulare, nu se poate deroga la legile, care interesează ordinea publică și bunele moravuri» ; Că, nu poate fi îndoială asupra intențiunii legiuitorului, de a fi voit să înlăture diferența dintre actele cu titlu oneros și acele cu titlu gratuit, consacrată de Codul francez, cu privire la efectul condițiunilor ilicite. Căci suprimarea art. 900 și modificarea art. 5—față cu criticile doctrinei franceze—ar rămâne cu atât mai puțin explicabile, cu cât chiar în Codul Calimach există o dispoziție analoagă acelei din art. 900 (§ 900 C. Calimach), și este adevărat că, dacă legiuitorul modern ar fi admis acelaș mod de a vedea ar fi menținut acea dispoziție, sau art. 900 Codul francez, care o coprinde, dar înlăturând acest articol, a voit negreșit, să se îndepărteze de la sistemul acelor codice și să intre în dreptul comun, asimilând efectele condițiunilor ilicite asupra liberalităților cu efectele, ce produc aceleași condițiuni asupra contractelor ;

Că, nu se poate susține, că art. 900 ar fi fost eliminat ca inutil, căci acest articol nu este aplicațiunea, mai mult sau mai puțin depărtată, a unui principiu general prevăzut de alte texte de lege, ca ast-fel dispoziția sa să devină inutilă, ci din contră, consacră o adevărată excepțiune la dreptul comun, și prin urmare el era indispensabil din moment ce se admitea acea excepțiune ;

Că ast-fel se explică că nimenea n'a criticat art. 900 din punctul de vedere al inutilității lui, — după cum s'a întâmplat cu art. 901 și 902 iarăși suprimate la noi,—ci numai pentru motivul că era o excepțiune de la adevăratele principii, și intențiunea legiuitorului de a'l fi suprimat pentru acest motiv, rezultă neîndoios și din împrejurarea că, conducătorul obicinuit și de toată lumea recunoscut, al acelor care au lucrat la întocmirea Codului nostru, Marcadé, susține că «ar trebui să se suprimă ideea chiar a art. 900 — care numai are rațiune în legile noastre, — pentru ca să se pună atât donațiunile cât și testamentele sub imperiul adevăratei doctrinei»,—teorie care s'a admis la noi prin înlăturarea art. 900 și modificarea art. 5 C. civil ;

Considerând că, această teorie admisă de Codul nostru, ca doctrină juridică, este în totul conformă principiilor generale de interpretare, și se explică ușor în rațiune, pe motivul că, în orî-ce act juridic, condițiunea sub care este el întocmit, constituie unul din elementele actului, cu care formează un tot indivizibil și de care în principiu nu poate fi despărțită, fără a se scinda voința omului, ce i-a dat naștere și a căruș expresiune este ; Că de aceea la noi în lipsa excepțiunii formale din art. 900, nu e admisibil a se anula dintr'o dispoziție testamentară condițiunea ilicită sau contrarie bunelor moravuri și a se menține restul dispoziției, care în acest cas devine mai favorabilă pentru persoana gratificată, căci prin aceasta nu se mai execută voința întreagă a testatorului, ci o voință streină, ce i s'a substituit și a scindat textul testamentului său ; Că nu se poate susține, că o clausă ilicită trebuie a fi privită că s'a strecorat fără voia testatorului în testamentul său, de oare ce mai în tot-d'a-una, și chiar în cazul de față testatorul a prevăzut sancțiunea clausei, ce a impus legatarii, ceea ce i imprimă voința ca dispozițiunea sa să fie executată în totul și numai ast-fel cum a conceput-o dânsul ; Că, aceasta este atât de adevărat, în cât jurisprudența franceză și belgiană au căutat cu toată dispoziția formală a art. 900, să suprimă ideea ce el consacră, hotărând, că atunci când se stabilește că condițiunea ilicită este cauza determinantă a dispozițiunii, urmează a se anula însăși dispoziția, iar nu numai condiția, după cum prevede menționatul articol ;

Că, obiecțiunea ce se aduce, cum că ar exista deosebire între actele cu titlu oneros, unde responsabilitatea inserțiunii unei condițiuni ilicite incumbă ambelor părți contractante, și dispozițiile cu titlu gratuit, în care o asemenea condițiune nu poate fi imputată de cât dispunătorului, această obiecțiune este nefondată, căci mai întâi la noi, ea nu este consacrată prin nici un text de lege și în definitiv aici nu e cestiunea de a se ști dacă donatorul sau legatarul sunt de bună credință și merită indulgență, ci totul depinde de cestiunea, dacă voința testatorului poate fi scindată și nu trebuie luată în întregul ei, ast-fel cum dânsul și-a manifestat-o în mod clar, ceea ce este cu totul independent de faptul că donatorul sau legatarul nu au luat parte la alcătuirea actului, prin care sunt gratificați ; de altmintrelea în conflictul de drepturi intervenit între o rudă a testatorului, moștenitorul său firesc și un legatar, care poate e strein de testator, nu numai, că, în general, nu s'ar justifica o interpretare bine voitoare pentru acest din urmă, dar din contră, dacă îndoială ar putea exista asupra intențiunii testatorului, apoi conform principiilor în materie de interpretare, ea trebuie să decidă în favoarea celui ce se obligă, adică a moștenitorului, care este debitor al legatului ; Că, aceasta cu atât mai mult că legatarul primind un legat cu condițiuni ilicite, se va simți mai în tot-d'a-una obligat moralmente către testator și ca o datorie de recunoștință va executa în totul acele condițiuni, înlăturând ast-fel dispozițiunile legii, care le prohibă ;

Considerând că este neîntemeiată și obiecțiunea, cum

că art. 5 ar fi lipsit de sancțiune, căci de și acest articol nu spune în mod formal, care va fi soarta convențiilor sau dispozițiilor particulare, care derogă la ordinea publică, totuși din faptul că el prohibă în mod absolut și imperativ orî-ce dispozițiune cu clause ilicite, din scopul ce urmărește, acela de a protege interesele generale, rezultă neîndoios că textul menționatului articol, conține în sine însuși și în mod virtual sancțiunea nulității;—(In consiliul legislativ Portalis afirmă acest lucru ca ceva care se înțelege de sine);—Că a susține contrariu, ar fi să se creadă că nici chiar condițiunile ilicite singure, independent de dispozițiunea la care se referă, nu pot fi anulate în lipsa unei sancțiuni exprese, și să se tolereze deci ast-fel de condițiuni ceea ce evident este inadmisibil;

Considerând în fine, că din împrejurarea că legea anulează în mod expres substituțiunile fideicomisare (art. 803 C. civil) nu se poate deduce că, aceasta ar fi o dispozițiune excepțională în materie de testamente și că deci, ca orî-ce nulitate nu se poate întinde prin analogie și la alte cazuri, căci dacă dispoziția art. 803 C. civ. în Codul frances este o excepțiune față de art. 900, la noi, acest din urmă articol fiind suprimat, — art. 803 nu a rămas și nu poate constitui de cât aplicațiunea principiului general stabilit de legiuitor în art. 5 C. civil; Că însă—și motivele, pe care se întemeiază prohibițiunile legii referitoare la substituțiunile fidei-comisare, precum și anularea acestora în întregime, dovedesc cu prisosință că art. 803 nu consacră o excepțiune, ci este o aplicațiune specială a principiului din art. 5, care trebuie să aibă aceeași sancțiune, orî de câte orî un testament se găsește viciat prin o cauză ilicită; În adevăr, unul din motivele pentru care substituțiunile fidei-comisare sunt prohibite, e ca bunurile substituite, cel puțin imobilele, să nu fie scoase din comerț în detrimentul interesului general, iar motivele prin care se justifică anularea substituțiunilor în întregime, au fost de a nu se modifica voința testatorului, atribuind institutului o proprietate deservită în locul unei proprietăți vremelnice conferită de testator, și ca nu cum-va institutul să respecte în totul voința testatorului, ca o datorie de recunoștință și ast-fel prohibițiunile legii să fie eludate;

Că, după cum s'a arătat, în specie, exact aceleas motive opunându-se la validitatea legatului testat reclamantei și fiului său, sub o condițiune de inalienabilitate, și pentru ca cu îndatorirea de a nu se căsători, evident că dispozițiunile art. 5 trebuie să 'și aibă aceeași sancțiune și să provoace nu numai nulitatea acestor condițiuni, ci și a dispozițiunei testamentare care depinde de ele;

Având în vedere că reclamanta, pentru a înlătura motivele de nulitate ale legatului său, a opus recunoașterea sa și a copilului său de legatari și confirmațiunea tacită a acestui legat de către Ion Petcu legatarul universal al defunctului Toma Petcu și autorul părâtelor;

Având în vedere că, din împrejurările de fapt expuse, s'a stabilit în adevăr, că defunctul I. Petcu a re-

cunoscut că reclamanta și fiul său sunt legatarii prevezuți în testament la art. 14 și prin modul cum s'a comportat a manifestat în mod vădit intențiunea sa, de a confirma testamentul în ce privește cesiunea că dănsii sunt adevărații legatari; Că din acest punct de vedere recunoașterea și confirmațiunea tacită a lui I. Petcu a fost admisibilă a se opune părâtelor, care figurează în instanță cu drepturile acestuia, fiind vorba de o nulitate, ce se putea acoperi prin confirmațiune; Că în ce privește însă nulitatea legatului din cauza condițiunilor ilicite ce coprinde, ea nu poate fi acoperită prin confirmațiune de I. Petcu, de oare-ce e vorba de o nulitate de ordine publică și care are un caracter de perpetuitate, așa că viciul, subsistând în momentul confirmațiunei, a anulat și confirmațiunea;

De altmintrelea nici nu s'a dovedit că defunctul I. Petcu avea cunoștință despre aceste vicii și că ar fi avut intențiunea de a renunța la o acțiune în nulitatea legatului; Că prin urmare, legatul pretins de reclamantă personal și ca tutrice a minorului său fiu, fiind nul, cererea de trimetere în posesiune urmează a fi respinsă ca nefondată.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Președinte G. V. Buzdugan; de acord cu conclusiunile d-lui substituit;

Respinge ca nefondată acțiunea intentată de Sevastița Râmniceanu personal și ca tutrice a minorului său copil Toma, contra d-nelor Irina I. Negulescu, Eufrosina I. Petcu și Aurelia P. Pană.

(ss) G. V. Buzdugan, N. Bădescu-Roșiori.

grefier (s) Băltăgescu

Observație.—Primul punct, judecat prin această frumoasă sentință, este relativ la legatul făcut unei persoane necerte. O asemenea persoană este, fără nici o îndoială, incapabilă de a primi un legat, pentru că nu se poate ca testatorul să facă o liberalitate, fără a se ști cui ea se adresează. Toată dificultatea este numai de a se ști ce trebuie să se înțeleagă prin persoane necerte.

Atât doctrina cât și jurisprudența sunt aproape unanime pentru a decide că, prin persoane necerte, trebuie să se înțeleagă toate acele a căror individualitate nu este nici actualmente determinată, nici susceptibilă de a fi determinată, prin îndeplinirea unui eveniment anume arătat în testament.

Legatul făcut în folosul săracilor unei comuni, sau chiar în folosul săracilor în genere, orî pentru bine-facere, n'ar putea fi însă anulat pentru că printr'ensul s'ar gratifica niște persoane necerte; căci asemenea legat s'ar primi de Comună, în urma autorizărei Guvernului (art. 814 C. civ.). De asemenea, legatul făcut în folosul *instrucțiunei publice*, nu va fi nul, ci va fi considerat ca făcut Statului, pentru că Statul are sarcina de a crea și de a întreține școlile publice. Prin urmare asemenea legat, se va primi de Ministerul cultelor și al instrucțiunei publice, în urma autorizărei Guvernului.

Se poate face un legat în termeni generali *rudelor* sau *slugelor*, fără a se arăta anume pe care rude sau slugi testatorul a înțeles a gratifica.

Dacă s'a zis: las legat *rudelor mele*, se înțelege rudelor celor mai de aproape (art. 827 Cod Calimach, 682 Cod austriac).

Dacă a lăsat cine-va un legat *slugelor sale*, se înțelege numai acele ce se află în serviciu în vremea morții testatorului (art. 928 C. Calimach, 683 C. austriac).

Tribunalul din Brăila ține foarte bine, în această privință, că simpla omisiune a numelui legatarului, nu face ca legatul să fie nul, când este vădit că testatorul a avut intențiunea de a gratifica persoana pe care a desemnat-o în mod obscur sau echivoc, și când din termenii testamentului se poate decide cu siguranță cine este legatarul. «Diata numai atunci nu se ține în samă, ține Andronachi Donici (capit. 35, § 26), când se va întâmpla să nu fie arătat numele moștenitorului, și să nu fie la puțină a se înțelege pre cine s'a lăsat moștenitor» (1).

Al doilea punct rezolvit de tribunal prin sentința mai sus reprodusă, este relativ la chestiunea de a se ști dacă condițiunea de a nu putea înstrăina bunul legat, precum și aceea impusă legatarului de a nu se căsători sunt sau nu ilicite.

În cât privește condiția impusă legatarului de a nu înstrăina bunul legat, nu mai încapă nici o îndoială că ea este ilicită, de câte ori este impusă într'un mod absolut, fără nici o limită sau restricție, pentru că asemenea inalienabilitate este contrară principiilor de economie politică care voesc ca bunurile să circule din mână în mână (2).

Clausa de inalienabilitate ar fi ilicită, după părerea noastră, chiar dacă ea ar fi vremelnică și ar avea de scop garantarea unui interes serios și legitim fie a depunătorului, fie a unui al treilea, fie în fine a legatarului, pentru că asemenea condiție impusă legatarului creează o incapacitate, ceea ce numai legiuitorul poate să facă (3).

Cât pentru condiția relativă la căsătoria lega-

(1) Veđi pentru mai multe detalii asupra legatelor făcute unor persoane necerte, t. IV al Comentariilor noastre, p. 53 urm.

(2) Cpr. C. București. *Dreptul* din 1892, No. 27; din 1891, No. 17 și din 1881, No. 59. *Tribun. Prahova și Ilfov. Dreptul* din 1889, No. 38 și 82. *Dreptul* din 1876, No. 29. *Tribun. Brăila și Paris. Dreptul* din 1883, No. 59 și *Pand. Périod.* 91. 2. 24. *Cas. fr. și C. Paris. D. P.* 97. 1. 51, *Pand. Périod.* 99. 1. 219. *Sirey*, 93. 2. 26. *Planiol*, I, 1047, *Répert. Sirey, Condition*, 343 urm., și toți autorii.

(3) Veđi în acest sens, T. Huc, IV, 85, p. 113. *Planiol*, I, 1409. *Trib. Tecuci. Dreptul* din 1896, No. 14. — *Contră. Cas. fr. Dreptul* din 1901, No. 60 și *Pand. Périod.* 1901, I, p. 255 (decizie criticată de noi în *Curierul Judiciar* No. 72 din 4 Noembrie 1901 și în *Revista de drept și sociologie* din 1901, No. 12).

tarului, trebuie să facem următoarea distincțiune: Condiția impusă legatarului de a se căsători este generalmente recunoscută ca validă, pentru că căsătoria are un scop nobil și întemeiază o familie nouă. «Legăturile familiei, ține art. 63 din Codul Calimach (44 C. austriac), se alcătuiesc prin căsătorească tocmeală, prin care două persoane, partea bărbătească și partea femească, arată cu un chip legiuit a lor voință și hotărîre, de a viețui într'o legiuită însoțire, cu dragoste, cu frica lui Dumnezeu, și cu cinste într'o tovarășie nedespărțită, de a naște prunci, a'i crește, a se ajuta între ei după putință, la toate întâmplările» *Zachariæ von Lingenthal*, reproducând această definiție în *Istoria sa a Dreptului privat greco-roman* (§ 1, p. 3, nota 2), ține, cu drept cuvânt, că ea este mult mai morală de cât aceea pe care o dă Codul Caragea, care definește căsătoria: tocmeala unirei bărbatului cu femeia spre facere de copii (partea III, cap. 16, § 1). Și în adevăr, scopul căsătoriei nu este numai procreațiunea, sau, după cum se exprimă Canoanele bisericesti, remediul spre potolirea poftelor trupesti, ci cuprinde în sine o idee mult mai înaltă, ideea de sprijin și ajutorul ce soții sunt datorii a'și da unul altuia, pentru a putea duce împreună greutatea vieții. De aceea, primul consul Bonaparte ținea, cu drept cuvânt, că căsătoria este unirea sufletelor (*l'union des âmes*). Condiția de a se căsători, impusă legatarului, este deci și trebuie să fie, în principiu, considerată ca licită (4). Numai condițiunea de a se căsători impusă unui călugăr ar fi ilicită, pentru că Canoanele îl opresc de a se căsători (5).

Ce trebuie să decidem în privința condiției de a nu se căsători, *de non nubendo, si non nupserit*? Asemenea condiție era considerată ca ilicită la Romani (6) și în vechea noastră legislație. «Însărcinându-se moștenitorul său legatarul, ține art. 887 din Codul Calimach (700 C. austriac), ca să nu se însoțească când va veni în vîrstă legiuită, atunci această condiție se socotește ca nimic».

Astăzi, chestiunea este controversată. Unii consideră asemenea clausă ca ilicită (7), ear alții, între care și trib. din Brăila, ca contrară bunelor moravuri, și cu drept cuvânt, după noi, pentru că

(4) *Demolombe*, XVIII, 251. *Larombière*, II, art. 1172, 1173, No. 27. *Troplong, Don. et test.*, I, 243, 244. *F. Herman*, II, art. 900, No. 8. *Aubry et Rau*, VII, § 692, p. 692. *Répert. Sirey, Condition*, 224 urm. *Cas. fr. Sirey*, 32. 1. 44. — *Contră. T. Huc*, VI, 59. *Laurent*, XI, 495. *Demante*, IV, 16 bis VI.

(5) *Demolombe*, XVIII, 251.

(6) L. 22 și 79, § 4; L. 72, § 5, *Dig., De conditionibus et demonstrationibus*, 35, 4.

de și celibatul nu este în sine imoral, totuși morală și ordinea publică nu pot tolera ca asemenea condiție să fie impusă unei persoane în contra voinței sale⁽⁸⁾. Condiția absolută de a nu se căsători ar fi însă, după părerea generală, licită, dacă acela căruia ea ar fi fost impusă ar fi trecut vârsta de a se căsători⁽⁹⁾.

Am vădit că condiția de a nu se căsători ar fi ilicită. Aceiaș soartă va avea și condiția de a nu se căsători de cât cu consimțământul unui al treilea⁽¹⁰⁾, *arbitratu Titii*⁽¹¹⁾, afară de cazul când acest terțiu ar fi tatăl sau mama legatarului⁽¹²⁾. Este, în adevăr, de esența căsătoriei ca ea să fie rezultatul liberei voințe a părților, *ne quod omnino nuptiis impedimentum inferatur*, după cum se exprimă legea romană⁽¹³⁾.

Condiția de a nu se căsători înaintea unui timp oare-care, de exemplu înaintea vârstei de 30 sau 40 de ani, ar fi însă licită, dacă timpul în care căsătoria ar fi oprită n'ar fi prea lung, căci alt-fel oprirea ar fi indefinită și ar fi ilicită⁽¹⁴⁾, soluție care era admisă și la Romani (L. 72, § 5, Dig., *loco cit.*, 35, 1).

Tot ca licită ar trebui să fie considerată, după unii, și condiția de a se căsători cu o anumită persoană determinată⁽¹⁵⁾, dacă, bine înțeles, această persoană ar fi onorabilă⁽¹⁶⁾, și această soluție era, în adevăr, admisă atât la Romani (L. 63, § 1 și 71, § 1, Dig., *loco cit.*, 35, 1), cât și în vechea noastră legislațiune. «Insărcinându-se cine-va cu acest fel de condiție, dice art. 884 din Codul Calimach (700, *in fine* C. austriac): dacă va lua soție pe cutare, sau va lua soț pe cutarele, atunci de nu va voi să se sêvêrșească însoțirea persoana însărcinată cu această condiție, pierde dritul său; ear nevrând sau murind cealaltă persoană, atunci îl câștigă».

Această părere nu mai poate însă fi admisă astăzi, pentru că ea constrânge voința legatarului,

care nu mai este liberă. Persoana gratificată fiind, în adevăr, pusă între interesul și înclinațiunile sale, va urma cele mai dese-ori interesul și va contracta o căsătorie care fatalmente o va conduce la imoralitate⁽¹⁷⁾.

Aceiaș soluție ar fi admisibilă în privința condiției de a se căsători cu o persoană aparținând cutărei clase sociale⁽¹⁸⁾, sau cutare religii⁽¹⁹⁾.

Condiția de a nu se căsători de al doilea impusă unui văduv sau unei văduve, *si uxor nuptui se post mortem mariti non collocaverit*⁽²⁰⁾, a dat și ea loc la oare-care dificultăți. Jurisconsultii romani declarase mai întâi asemenea clausă de ilicită, afară de câte-va excepții introduse în favoarea copiilor⁽²¹⁾. Sub Impăratul August, văduvia e mai fiind însă considerată ca demnă de favoare, legea *Iulia Miscella* permite femeilor, cu toată condiția de văduvie impusă de bărbații lor, de a se recăsători în anul încetării lor din viață, jurând însă că această căsătorie nu are de scop de cât naștere de prunci⁽²²⁾. Jurământul prescris de această lege nefiind însă de cât o ocazie de sperjururi, Justinian îl abrogă prin L. 2, Cod. *De indicta viduitate*, etc. 6, 40⁽²³⁾. Mai târziu însă, sub înriurirea ideilor generoase ale Cristianismului, acelaș împărat declară licită condiția de văduvie prin Nov. 22, capit. 43 și 44, soluție care trecuse și în Codul Calimach; căci eată cum se exprimă vechiul legiuitor al Moldovei în partea finală a art. 887 (700 C. austriac, *in medio*): «Insărcinându-se văduvoiu sau văduva ca să nu se însoțească, *atunci are putere această condiție*»⁽²⁴⁾.

⁽¹⁷⁾ Laurent, XI, 499. T. Huc, VI, 59. Taulier, *Théorie raisonnée du Code civil*, IV, p. 323. C. Bastia. Répert. Dalloz, *Disp. entre vifs*, 136.

⁽¹⁸⁾ Art. 10 din Constit. prevede, în adevăr, că nu mai există în Stat nici o deosebire de clasă.

⁽¹⁹⁾ Laurent, XI, 499. Marcadé, III, 484.— *Contrà* Demolombe, XVIII, 257, 258. Répert. Sirey, *Condition*, 238, și autorii citați acolo.

⁽²⁰⁾ L. 4, Cod., *De indicta viduitate, et lege Iulia Miscella tollenda* 6, 40.

⁽²¹⁾ L. 62, § 2, Dig., *De condit. et demonstrationibus*, 35, 1.

⁽²²⁾ În caz când căsătoria nu avea loc în anul înteiu a văduviei, condiția de a nu se căsători de al doilea subsista în toată puterea sa, și femeia legatară nu putea să ceară sau să păstreze liberalitatea de cât sub condițiunea de a da cauțiune că nu se va recăsători (*cautia muciana*). Legea Iulia Miscella și cauțiunea muciană însă sunt abrogate de Justinian atât în privința femeilor cât și a bărbaților: *Expressim sancimus non solum in foeminis sed etiam in masculis cessare*. L. 3, Cod., *loco cit.*, 6, 40.

⁽²³⁾ *Ambiguitates legis Iuliae Miscellae generali lege tollentes, nullum concedimus fieri iuramentum secundum praedictam legem*. L. 2. *ab initio*, Cod., *loco cit.*, 6, 40.

⁽²⁴⁾ Este de observat că Codul Calimach nu face nici o deosebire între văduvul sau văduva care are sau nu are copii; pe când în Codul austriac (art. 700), se dice că văduvul sau văduva care are unul sau mai mulți copii (*wenn sie ein oder mehrere Kinder hat*) sunt singuri obligați de a îndeplini condiția de a nu se căsători.

⁽⁷⁾ Chardon, *Du dol et de la fraude*, III, 597 urm. Favard de Langlade, Répert., *Don. entre vifs*, S-a 1, § 2, No. 2.

⁽⁸⁾ Répert. Sirey, *V^o Condition*, 243 și autoritățile citate acolo. T. Huc, VI, 59. C. Pau. Sirey, 74. 2. 312.

⁽⁹⁾ Demolombe, XVIII, 240. Troplong, *op. cit.*, I, 237. — Veđi însă Laurent, XI, 496.

⁽¹⁰⁾ Veđi Répert. Sirey, *V^o cit.*, 253, și autorii citați acolo.

⁽¹¹⁾ L. 72, § 4, Dig., *loco cit.*

⁽¹²⁾ Demolombe, XVIII, 246. T. Huc, VI, 59, p. 90. Répert. Sirey *loco cit.*, 256 urm. Cas. fr. Sirey, 84. 1. 25. D. P. 83. 1. 147.— *Contrà*. Laurent, XI, 500.

⁽¹³⁾ L. 72, § 4, Dig., *De condit. et demonstrationibus*, 35, 1.

⁽¹⁴⁾ Répert. Sirey, *Condition*, 252, și autoritățile citate acolo.

⁽¹⁵⁾ Veđi Répert. Sirey, *Condition*, 215, și autoritățile citate acolo.

⁽¹⁶⁾ Condiția impusă de a se căsători cu o persoană înferată prin o condamnare penală sau având moravuri rele, ar fi deci considerată ca ilicită (L. 63, § 1, Dig., *De conditionibus et demonstrationibus*, 35, 1). Cpr. Demolombe, XVIII, 255. Troplong, *op. cit.*, I, 245. Répert. Sirey, *Condition*, 236.

Așa dar, sub Codul Calimach, era validă condiția de văduvie impusă femeii sau bărbatului, căci ceea ce este aplicabil unuia din soți, este aplicabil și celui-l'alt: *Idem namque est utrinque* (Nov. 22, capit 44, *ab initio*). Ce trebuie să decidem în legislația actuală? Condiția absolută de a nu se recăsători trebuie să fie considerată ca ilicită, întocmai ca și condiția de a nu se căsători pentru prima oară; căci căsătoria fiind adevărată bază a moralității și a familiei, a o împedica, ar însemna a înlesni imoralitatea, puțin importă dacă oprirea de a se căsători se adresează unei persoane care n'a fost nici odată căsătorită, sau unei persoane văduve⁽²⁵⁾. Am terminat cu condițiile relative la căsătoria legatarului, și ne-a mai rămas de examinat ultimul punct judecat de tribunal, relativ la efectele condițiilor ilicite asupra testamentului. O asemenea condiție trebuie ea considerată ca nescrisă, ca în Codul francez (art. 900) și în Codul Calimach (art. 737, 887, 881 și 900)⁽²⁶⁾, sau întregul testament trebuie el să fie considerat ca nul?

Tribunalul din Brăila, prin sentința de mai sus, și pentru motive foarte temeinice, admite în totul, asupra acestei chestiuni, modul nostru de a vedea, punând în principiu, așa cum făcuse și Curtea din București⁽²⁷⁾, că condiția ilicită trebuie să anuleze însuși testamentul, ear nu numai să fie considerată ca nescrisă, pentru că alt-fel nu se poate da nici un sens atât eliminării art. 900 din Codul francez, cât și art. 5 din Codul civil, care este alt-fel redactat de cât în Codul francez. Nu vom insista însă mai mult asupra acestei chestiuni, pentru că ea este destul de cunoscută, și pentru că ea a fost tratată de noi în mai multe rânduri⁽²⁸⁾.

⁽²⁵⁾ Laurent, XI, 501. Taulier, *op. cit.*, IV, p. 322. Pezani, *Empêchements au mariage*, 135. — *Contrâ*. Cas. fr. *Pand. Périod* 97. 1. 321. D. P. 98. 1. 537. Sirey, 97. 1. 397. *Dreptul* din 1897, No. 5. Répert. Sirey, *Condition*. 273 urm. și autoritățile citate acolo. — Curtea din Caen a decis de asemenea că condiția de văduvie impusă prin o donațiune sau testament nu este în principiu nulă, și că tribunalele sunt în drept a decide chestiunea în fapt, după împrejurările cauzei. D. P. 95. 2. 269. Sirey, 95. 2. 279. Cpr. și Baudry Le Courtois et Surville, *Contrat de mariage*, I, 31 (ed. a 2-a, 1901).

⁽²⁶⁾ Cpr. Cas. rom. Bulet. S-a 1, anul 1876, p. 189.

⁽²⁷⁾ Vezi *Dreptul* din 1892, No. 27 și din 1881, No. 59. Cpr. în același sens, Trib. Vaslui și Tecuci. *Dreptul* din 1895, No. 74 și din 1896, No. 14 Trib. Prahova și Ilfov. *Dreptul* din 1889, No. 38 și 82. *Dreptul* din 1876, No. 29. Trib. Brăila. *Dreptul* din 1883, No. 59. C. Iași. *Dreptul* din 1900, No. 6. *Idem*. C. C. Ștefănescu, *Dreptul* din 1879, No. 12. D. Kebapci, *Pr. civ.*, I, p. 288 urm. G. P. Petrescu, *Testamentele*, etc., p. 356 urm. și 363. D. I. Nenișescu, *Dreptul* din 1895, No. 20. — Vezi însă în sens contrar. C. Iași, *Dreptul* din 1895, No. 82. și *Curierul judiciar* din 1901, No. 14, precum și decisiile citate de noi în acel număr al *Curierului judiciar*, p. 110, nota 18. *Idem*. Alex. Degré, *Dreptul* din 1884, No. 45; din 1890, No. 7 și din 1892, No. 38. C. Nacu, *Elemente de drept privat român*, II, p. 93, etc.

⁽²⁸⁾ Vezi *Dreptul* din 1892, No. 16 și 18, precum și adnotația noastră din *Curierul judiciar*, anul 1901, No. 14. Mai

Suntem însă mulțumit de a vedea părerea noastră consacrată într'un mod așa de strălucit de tribunalul din Brăila. Tribunalul, în adevăr, reproduce toate argumentele ce am invocat în sprijinirea sistemului ce am susținut altă dată, dându'i o formă logică și corectă, demnă de a fi imitată și de alte tribunale. **D. Alexandresco**

TRIBUNALUL JUDEȚULUI NEAMȚU

Audiența de la 9 Octombrie 1901

Președenția d-lui S. SCRIBAN, Judecător de ședință Marghioala Gh. V. Rață cu Al. și V. Ilie Rusu și Marghioala St. Simion

Jurnalul No. 3965

Art. 87 L. jud. Pace. — Apărătorii. — Dacă, în apel, părțile se pot înfățișa prin rude, până la al patrulea grad inclusiv, ne-asistate de avocați.

Art. 87 L. Jud. Pace cuprinde o dispozițiune derogatorie de la dreptul comun; deci, în apel, părțile nu se pot înfățișa reprezentate prin rude, până la al patrulea grad inclusiv, ducă acele rude nu sunt asistate de avocați. — Menționatul art. 87, nu se aplică, dar, la tribunale când judecă ca instanțe de apel.

Tribunalul deliberând și

Având în vedere incidentul ridicat de apelanta Marghioala G. Rață prin avocatul său d. Ioaniu și tinzând la aplicarea art. 151 Pr. civ.;

Având în vedere că parte din intimați se prezintă reprezentanți prin mandatarul lor convențional, N., și în calitate de văr primar cu dânsii, dar ne-asistat de avocat;

Considerând că art. 87 L. Jud. Pace permițând ca părțile să se înfățișeze prin ori-ce rudă sau afin până la al patrulea grad inclusiv, cuprinde o dispozițiune derogatorie de la dreptul comun, regulamentat de art. 94 Pr. civ., după care părțile nu se pot înfățișa de cât în în persoană sau prin mandatar cu procuri în regulă legalisate, asistați de avocați, sau prin avocați declarați la ședință, or având procuri legalisate; că, dar, sus-menționatul art. 87 fiind excepțional, trebuie interpretat restrictiv, aplicațiunea sa urmând a fi limitată numai la judecătoriele de ocol;

Considerând că această soluțiune mai rezultă și din faptul că, deși art. 87 sus-amintit, spune că părțile se pot înfățișa printr'unul din apărătorii sau procuratorii prevăduți la art. 123, totuși, acest art. declară categoric că asemenea apărătorii sau procuratorii nu vor putea să-și exercite profesiunea lor de cât pe lângă judecătoriele de ocol; că, dar, însuși legiuitorul înțelege să limiteze excepțiunea creată prin art. 87 și 123;

Considerând că, or-de-câte-ori legiuitorul a voit să întindă o dispozițiune derogatorie de la dreptul comun coprinsă în legea judecătorielor de pace, el a spus-o formal. Ast-fel, art. 80, al. II permite ca procedura să se îndeplinească ca și la prima instanța, în afacerile venite în apel la tribunale;

Considerând că, din moment ce caracterul excepțional al art. 87 e bine stabilit, el nu poate, prin analogie sau a contrario, să fie aplicat și la tribunale; căci acest argument are valoare juridică, în ce privește interpretarea legilor, numai atunci când ne duce la aplicațiunea dreptului comun, nu la restrângerea lui; că, dar, intimații, reprezentați prin vărul lor primar, urmează a fi considerați ca absenți, și, întru cât parte din ei se prezintă, e loc a se face aplicațiunea art. 151 Pr. civ.;

Pentru aceste considerante, tribunalul, face aplicațiunea art. 151 Pr. civ., etc., etc.

(ss) S. Scriban, G. Altangiu.

vezi încă t. IV a Comentariilor noastre, p. 93 urm., t. VI, p. 40 urm., precum și tratatul nostru în limba franceză, p. 137 urm., pe care îl citează, în această privință, și Marcel Planiol în însemnatul său tratat asupra Dreptului civil (Paris, 1901), III, p. 859, No. 3027.